

Borgertingets
anbefalinger

Oversigt over vurderinger af Borgertingets anbefalinger for anden fase.

Vejledning

Borgertinget udgav den 10. februar 2022 anbefalingerne for anden fase. Der er tale om 73 nye anbefalinger. En del af opfølgningsmekanismen for Borgertingets arbejde er, at der skal foretages en tværministeriel høring, hvor de enkelte anbefalinger vurderes.

Nedenfor findes en oversigt, der er udviklet af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet på baggrund af høringen.

Det bemærkes, at vurderingerne er udarbejdet i februar/marts 2022 og dermed ikke indeholder politiske udspil og beslutninger efter dette tidspunkt.

Fordeling af vurderinger

- Inddrages i implementeringen af regeringens politik: 48
- Vil blive vurderet i forhold til kommende udspil: 8
- Vurderes ikke relevant i kommende udspil: 18

Nr.	Emne	Anbefaling	Inddrages i implementeringen af regeringens politik	Vil blive vurderet i forhold til kommende udspil	Vurderes ikke relevant i kommende udspil	Tværministerielle bemærkninger
1.1	CO ₂ -afgift	Vi anbefaler en bred CO ₂ -afgift på produktion af varer i Danmark. CO ₂ -afgiften skal fungere i sammenhæng med en produktafgift for importerede varer.	X			Med aftale om en grøn skattereform af 8. december 2020 er det besluttet, at det er ambitionen, at Danmark i 2030 skal have en ensartet CO ₂ e-afgift, der vil være et afgørende instrument til at indfri 70 pct.-målsætningen. Det skal ses i lyset af, at en ensartet CO ₂ e-afgift vurderes at være den mest omkostningseffektive måde at reducere emissionerne på. En ekspertgruppe er nedsat for at udarbejde forslag til udformning heraf. Ekspertgruppen konstaterer i sin første delrapport, at en klimaafgift i forbrugsleddet, hvor importerede og indenlandsk producerede varer og tjenester belastes ens, vil være vanskelig at implementere, ligesom den kun i ringe grad vil tilskynde den enkelte producent til at sænke sine udledninger. Ekspertgruppen fokuserer derfor på en CO ₂ -afgift i produktionsleddet.
1.2	CO ₂ -afgift	Produktafgiften skal fastsættes ud fra et skøn om, hvor meget CO ₂ der bliver udledt ved produktion af den importerede vare.			X	Se anbefaling 1.1.
1.3	CO ₂ -afgift	Vi mener, at der pr. ton CO ₂ bør være en fast pris som afgift. Denne skal stige mod 2030 og derefter revurderes.	X			Med aftale om en grøn skattereform af 8. december 2020 er det besluttet, at det er ambitionen, at Danmark i 2030 skal have en ensartet CO ₂ e-afgift, der vil være et afgørende instrument til at indfri 70 pct.-målsætningen. Det skal ses i lyset af, at en ensartet CO ₂ e-afgift vurderes at være den mest omkostningseffektive måde at reducere emissionerne på. En ekspertgruppe er nedsat for at udarbejde forslag til udformning heraf. I alle modellerne i første delrapport fra ekspertgruppen sker der en gradvis indfasning af CO ₂ -afgiften.
1.4	CO ₂ -afgift	Borgertinget finder, at den CO ₂ -tunge industri bør få et bundfradrag, så den stadig er konkurrencedygtig, for at undgå at de CO ₂ -tunge industrier flytter udenlands.	X			Ekspertgruppen for en grøn skattereform anbefaler ikke bundfradrag som led i en ensartet regulering af drivhusgasudledning, da det i praksis er vanskeligt at indrette et aktivitetsbaseret bundfradrag, og der vil være administrative udfordringer forbundet hermed. Ekspertgruppen konkluderer, at et bundfradrag ikke nødvendigvis er en mere samfundsøkonomisk optimal og effektiv metode til at reducere risiko for lækage. I stedet anbefales lavere afgiftssatser til at begrænse CO ₂ -lækage kombineret med tilskud til teknisk omstilling, fx CCS, for at hente tilstrækkelige reduktioner.
1.5	CO ₂ -afgift	Udrulningen af CO ₂ -afgiften skal ske samtidigt med en udfasning af energiafgiften.	X			Med aftale om grøn skattereform af 8. december 2020 blev det besluttet at arbejde mod at omlægge energiafgifterne til en mere direkte og ens afgift på CO ₂ -udledning. I ekspertgruppens første delrapport anbefales en omlægning af den eksisterende energiafgift til en CO ₂ -afgift for industri og erhverv og jernbane. Dertil anbefaler ekspertgruppen en delvis omlægning af energiafgiften for individuel og kollektiv opvarmning samt vejtransport. I den endelige rapport vil ekspertgruppen tage stilling til, hvorvidt der på sigt skal ske en fuld omlægning af energiafgifterne for rumvarme samt benzin og diesel.
1.6	CO ₂ -afgift	Vi finder det nødvendigt at favorisere landbruget med en lavere CO ₂ -afgift i begyndelsen, men som stiger mod 2030.	X			Ekspertgruppen for en grøn skattereform vil i sin endelige rapport fremlægge forslag til regulering af landbrugets ikke-energi-relaterede udledninger.
2.1	Klimamærkning	Staten skal udvikle, kontrollere og løbende opdatere en troværdig klimamærkning, der gør det let for forbrugeren at vælge klimavenligt, i lighed med den nuværende økomærkning.		X		Relevant for det kommende udspil om klimavenlige valg i hverdagen. Fødevarerministeriet har i gangsat et udviklingsarbejde, der har til formål at udvikle et klimamærke for fødevarer. Det bemærkes, at mærkning bør indrettes således, at der ikke er risiko for "burden shift" fra klimabelastning til belastning af andre miljøparametre. Dertil forventes et kommende initiativ fra EU-niveau med sammenhæng til forslaget.
3.1	Folkeoplysning	Der skal etableres en årlig national klimadag, hvor der sættes fokus på oplysning til borgerne. Op til denne klimadag skal der være landsdækkende kampagner på tv, radio og andre medier for at få så stor og bred eksponering som muligt.		X		Relevant for kommende udspil om klimavenlige valg i hverdagen. En national klimadag har potentiale til at skabe bred folkelig inddragelse, bl.a. ved at fremme fokus på området. Effekterne kan både tage form af folkeoplysning og engagement i klimadagsordenen. Der eksisterer i forvejen flere internationale klimadage – eksempelvis Earth Overshoot Day (EOD). Regeringen lancerede ved fødevarerministeren i marts 2020 en ny national madspildsdag – som har til hensigt at påvirke danskernes adfærd ift. madspild og i sidste ende gøre en positiv forskel for klimaet. Der kan således være tale om overlap, men den nationale klimadag vil have et meget bredere sigte end mad/fødevarer. Bibliotekernes igangværende aktiviteter ift. FNs verdensmål kan være relevant ifm. en understøttelse af en ny årlig klimadag.

3.2	Folkeoplysning	På denne dag skal der være gratis offentlig transport, så alle har mulighed for at deltage i og møde op til de forskellige arrangementer.			X	At oprette en dag med gratis offentlig transport ville koste én dags billetindtægter svarende til ca. 25-30 mio. kr. Offentlig transport finansieres halvt gennem offentlige tilskud, og er dermed allerede subsidieret. Derudover forventes det at lede til kapacitetsudfordringer, da der ikke forventes indsættelse af ekstra busser og tog.
3.3	Folkeoplysning	Arrangementer skal også være tilgængelige online.			X	Anbefalingen vurderes relevant ift. anbefaling 3.1 og udspillet 'Klimavenlige valg i hverdagen', da øget adgang til folkeoplysning kan have en øget positiv effekt på normer ift. klimadagsordenen.
3.4	Folkeoplysning	Kommunen skal stille ressourcer til rådighed i form af fx lokaler og ekspertviden til lokalt klimaarbejde.			X	Anbefalingen er rettet mod kommuner. Anbefaling kan evt. videresendes til KL.
3.5	Folkeoplysning	Kommunen skal forpligtes til at igangsætte oplysningskampagner og arrangementer i samarbejde med borgere og lokale aktører.			X	Anbefalingen er rettet mod kommuner. Anbefaling kan evt. videresendes til KL.
4.1	Holdbare produkter og det gode klimaliv	Der skal stilles krav til produkter, så de skal kunne repareres i stedet for at skulle udskiftes.	X ¹			Der arbejdes for designkrav, der kan øge muligheden for at reparere produktet og levetidsforlængelse på frivillig basis i regi af det nordiske og europæiske miljømærke og som krav til en række elektronikprodukter i Ecodesigndirektivets produktforordninger. EU-Kommissionen sendte den 11. januar 2022 initiativet "Bæredygtigt forbrug af varer: fremme af afhjælpning/reparation og genanvendelse" i offentlig høring. Heraf fremgår det, at Kommissionen enten som led i den kommende revision af varedirektivet eller i form af et særskilt nyt lovforslag, planlægger lovgivningsinitiativer om retten til afhjælpning/reparation. Som løsningsmodeller nævnes bl.a. initiativer om 1) at reparation skal prioriteres før ombytning, og 2) om at pålægge producenter eller sælgere en forpligtelse til at sikre afhjælpning/reparation efter reklamationsfristens udløb. Eventuel lovgivning om ret til reparation bør derfor afvente det kommende forslag fra Kommissionen, der forventes fremsat i 3. kvartal 2022.
4.2	Holdbare produkter og det gode klimaliv	Der skal stilles krav til produkter, så de ikke har en indbygget begrænset levetid.			X	I forbindelse med at Udvalget om gennemførelse af varedirektivet, direktivet om digitalt indhold og visse dele af direktivpakken New Deal for Consumers den 27. januar 2021 afgav sin Delbetænkning I om gennemførelse af varedirektivet og direktivet om digitalt indhold (1576/2021) blev produkters levetid inddraget i udvalgets overvejelser omkring reklamationsfristen. Et flertal i udvalget bemærkede, at regulering af reklamationsfristen ikke er det rette instrument til at regulere produktholdbarhed. Det er således vurderingen, at et mål om at øge produktholdbarhed mere hensigtsmæssigt bør følges gennem produktspecifik lovgivning, hvori der kan fastsættes krav til producenterne, herunder krav til ikke at indbygge begrænset levetid i produkterne.
5.1	Grønt og bæredygtigt ressourceforbrug i den offentlige sektor	Offentlige indkøb og udbud skal anvende TCO som mål for produkters egentlige pris.	X			Anbefalingen er afspejlet i regeringens strategi for grønne offentlige indkøb 'Grønne indkøb for en grøn fremtid' fra oktober 2020, hvori det fremgår at der stilles krav om, at statslige ordregivere anvender TCO som økonomisk prisparameter for udvalgte produkter.
5.2	Grønt og bæredygtigt ressourceforbrug i den offentlige sektor	Offentlige indkøb og udbud skal anvende DfD for at øge genanvendelsen af produkternes komponenter.	X			Der arbejdes for, at der i reglerne for det nordiske og europæiske miljømærke og i Ecodesign produktforordninger fastsættes krav til produktets design mhp. at fremme cirkulær økonomi og længere levetid i form af bl.a. krav om mulighed for adskillelse, reparabilitet og reservedele. Herudover fremgår det af strategi for grønne offentlige indkøb, at staten fremover skal købe miljømærket inden for en række produktgrupper, og at alle offentlige indkøb skal være miljømærkede i 2030.
5.3	Grønt og bæredygtigt ressourceforbrug i den offentlige sektor	Offentlige ejendele og udstyr skal repareres, afleveres og til genbrug eller genanvendes.	X ²			Anbefalingen om reparation forventes at blive gennemført i vejledning i krav til levetidsforlængelse, mens anbefalingen om aflevering til genanvendelse er afspejlet i reglerne i Affaldsbekendtgørelsen. Anbefalingen om reparation er delvist afspejlet i strategi for grønne offentlige indkøb via initiativ om vejledning i krav til levetidsforlængelse. Som led i initiativet udarbejdes en vejledning til offentlige indkøbere om, hvordan de kan stille krav til udvidet garanti og reparationsmuligheder med henblik på at sikre en længere levetid for produkter. Vejledningen skal indeholde konkrete forslag til krav, som kan bruges i udbudsmaterialet.

1 Er afspejlet i regeringens handlingsplan for cirkulær økonomi, Ecodesignloven., EU's Direktiv om rammerne for fastsættelse af krav om miljøvenligt design af energirelaterede produkter (2009/125/EF) og er en del af arbejdet med EU-Miljømærkeforordning og Nordisk Ministerråds Svanemærket.

2 Anbefalingen er dels afspejlet i vejledning i krav til levetidsforlængelse og dels afspejlet i reglerne i Affaldsbekendtgørelsen.

6.1	Forbrug og vækst	Det er vigtigere, at Danmark givet sit fair bidrag til at overholde 1,5 grads-målsætningen, (både i forhold til indenlandske og udenlandske udledninger) end at vi har økonomisk vækst eller ej. Den prioritering skal tages alvorligt i den førte økonomiske politik.	X			<p>Det fremgår af klimaloven, at Danmark har et historisk og moralsk ansvar for at gå forrest på klimaindsatsen.</p> <p>Regeringen har med sin økonomiske politik understøttet dette gennem massive investeringer</p> <p>Regeringen har ikke taget stilling til spørgsmålet om økonomisk vækst. Økonomisk vækst vurderes dog ikke umiddelbart som en hindring for at indfri klimamålene.</p>
6.2	Forbrug og vækst	Vi anbefaler regeringen, når den tilrettelægger den økonomiske politik, at skelne tydeligt mellem 'grøn' vækst, der ikke fører til stigninger i CO ₂ -udledninger, og 'sort' vækst (import også medregnet), og at arbejde målrettet på at reducere den 'sorte' væksts andel af det samlede BNP.	X			<p>Delvist afspejlet i udviklingen af den økonomiske model GrønREFORM som på sigt vil kunne estimere klima- og miljømæssige effekter af den økonomiske politik. Endvidere delvist afspejlet i Klimaloven, hvor regeringen arbejder målrettet på at reducere de danske CO₂-udledninger, dog under hensyntagen til en række principper, som har til formål at understøtte fortsat vækst og udvikling i dansk økonomi.</p>
6.3	Forbrug og vækst	Ethvert initiativ fra det offentlige, som fører til vækst i BNP, skal vurderes i forhold til en øget CO ₂ -udledning. Såfremt det medfører øgede udledninger, skal der foretages tilsvarende reduktioner via andre tiltag.	X			<p>Regeringen er af klimaloven bundet til at reducere drivhusgasudledningerne med 70 pct. ift. 1990. Danmark skal endvidere være klimaneutral senest i 2050. For at indfri disse forpligtelser vil der skulle iværksættes modgående tiltag til initiativer, der medfører øgede drivhusgasudledninger uagtet om de medfører vækst i BNP eller ej.</p> <p>Energistyrelsen laver allerede i dag årlige fremskrivninger af Danmarks udledninger mod 2030, hvor der ligeledes foretages effektivvurderinger af centrale tiltag.</p> <p>Det vurderes i lyset af ovenstående overordnet administrativt tung og uhensigtsmæssigt at skulle lave effektivvurderinger af alle tiltag med påvirkning af BNP-væksten idet dette ikke nødvendigvis har relevans for en omkostningseffektiv indfrielse af klimamålene.</p>
6.4	Forbrug og vækst	Den danske regering skal arbejde for, at EU indfører en toldmekanisme, der gør fossilt producerede varer importeret til EU så dyre, at de ikke kan udkonkurrere grønt producerede varer.	X			<p>Europa-Kommissionen har den 14. juli 2021 fremsat forslag om at indføre en CO₂-grænsetilpasningsmekanisme. Formålet er at modgå udflytning af CO₂-intensiv produktion til tredjelande med en mindre ambitiøs klimapolitik – såkaldt CO₂-lækage – og give producenter uden for EU -incitament til at omstille til en mere klimavenlig produktion.</p> <p>Regeringen arbejder konstruktivt for en CO₂-grænsetilpasningsmekanisme, som har et klart klimaformål og -effekt og er WTO-medholdelig, samt hvor de administrative byrder for stat og virksomheder minimeres. Derudover understøtter mekanismen en udfasning af gratisvoter og dermed en mere ensartet CO₂-beskatning af virksomhederne.</p>
6.5	Forbrug og vækst	Regeringen skal nedsætte en kommission af eksperter fra forskellige discipliner, der kan komme med forslag til, hvordan Danmark kan arbejde henimod at blive uafhængig af økonomisk vækst.			X	<p>Det er uklart hvad der efterspørges. Økonomisk Vækst opstår blandt andet, hvis der kommer flere i arbejde, hvis flere får en uddannelse, hvis der investeres i mere effektive produktionsprocesser, eller hvis produktionsprocesser forbedres. Det Miljøøkonomiske Råd har allerede til opgave at belyse samspillet mellem økonomi og miljø, og belyse effektiviteten i miljøindsatsen.</p>
6.6	Forbrug og vækst	Regeringen skal understøtte arbejde med forskning i økonomiske teorier og samfundsmodeller, der undersøger muligheden for at gøre vores samfundsøkonomi mere uafhængig af behovet for vækst i BNP og dermed medvirke til at gøre landet mere økonomisk robust.			X	<p>De offentlige udgifter til forskning og udvikling udgør 1 pct. af BNP, jf. FL22. Universiteterne modtager årligt ca. 9 mia. kr. i basismidler, som de kan disponere på tværs af faglige områder, herunder til økonomisk forskning. Der er også mulighed for at søge støtte til samfundsvidenskabelig/økonomisk forskning via f.eks. Danmarks Frie Forskningsfond.</p> <p>I forbindelse med den årlige fordeling af forskningsreserven er der mulighed for at prioritere midler til politisk fastsatte temaer. Disse forhandles politisk i forbindelse med finanslovsforhandlingerne</p>
6.7	Forbrug og vækst	Danmark skal anvende sin status som foregangsland på klimaområdet og arbejde for at etablere et internationalt forum, som skal afdække hvilke barrierer, der findes i det finansielle system for at gøre især de vestlige økonomier mindre afhængige af økonomisk vækst, og hvordan man gennem internationalt samarbejde kan overkomme dem.			X	<p>If. økonomisk vækst se anbefaling 6.1 og 6.5. Danmark arbejder desuden i en lang række internationale fora for at sikre en bæredygtig og grøn økonomisk udvikling.</p>

7.1	Forbrug, naturressourcer og klima	<p>Politisk skal der arbejdes på at komme overforbrug til livs ved systematisk anvendelse af en målestok, der måler det samlede ressourceforbrug fra danskernes forbrug og sammenligner det med, hvad jorden kan regenerere. Efter samme princip som "Ecological footprint."</p> <p>I en sådan målestok skal indgå:</p> <ul style="list-style-type: none"> • alle ressourcer brugt til vores forbrug både i Danmark og udlandet • det bagvedliggende ressourceforbrug (ikke kun det, der udgør den endelige vare) • at en dansker har samme ret til naturressourcer og råstoffer som resten af verdens befolkning • at jordens regenerative evne beregnes globalt, da vores varer jo kommer fra både ind- og udland. 	X			<p>Anbefalingen er afspejlet i EU's 8. Miljøhandlingsprogram, hvori det fremgår at der skal fastsættes bindende mål om at reducere EU's forbrugsbaserede miljø- og klimafodaftryk i 2030 og at bringe det inden for de planetære grænser snarest muligt. Forbrugsfodaftrykket opgøres på medlemsstatsniveau af EU Kommissionen.</p>
7.2	Forbrug, naturressourcer og klima	<p>Det er mere vigtigt, at vi reducerer vores overforbrug af verdens begrænsede naturressourcer og råstoffer, end om vi har økonomisk vækst eller ej. Den prioritering skal tages alvorligt i den førte økonomiske politik.</p>	X			<p>Delvist afspejlet i regeringens Handlingsplan for FN's Verdensmål, hvor der udvikles en model, som skal fremskrive det globale klimaaftryk af danskernes forbrug inkl. klimaeffekten fra de varer, der forbruges i Danmark, men produceres i udlandet. Det vil give et bedre grundlag for at tage stilling til problemet.</p> <p>Udviklingsarbejdet kan styrke grundlaget for fremtidig handling, men det er ikke givet, at modellen giver anledning til konkret politik. Det er endvidere uklart, hvad det vil sige, at prioriteringen skal tages alvorligt i den økonomiske politik og derfor svært at vurdere, hvad der konkret skal til for at imødekomme anbefalingen.</p> <p>Der er ikke taget direkte stilling til afvejning mellem vækst og brug af reduktion af ressourceforbrug, men blandt klimalovens guidende principper er bl.a. hensyntagen til bibeholdelse af et stærkt velfærdssamfund, sammenhængskraft og sociale balance samt beskæftigelse, konkurrenceevne og sunde offentlige finanser.</p>
7.3	Forbrug, naturressourcer og klima	<p>Reklamer i postkassen skal som udgangspunkt være fravalgt, dvs. man skal aktivt tilmelde sig for at modtage reklamer.</p>	X			<p>Når regeringen har undersøgt muligheden for at indføre en Ja-tak-ordning for reklamer i Danmark, herunder undersøgt fordele og ulemper ved at ændre den nuværende ordning fra Nej-tak til reklamer til en Ja-tak-ordning, vil aftalekredsen bag "Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi" blive indkaldt til videre drøftelser.</p>
7.4	Forbrug, naturressourcer og klima	<p>Der skal indføres lovbestemt minimum 3 års garanti og yderlige 2 års reklamationsret på varige forbrugsgoder (f.eks. elektronik og hårde hvidevarer).</p>			X	<p>Garantier og reklamationsfrister for varer er reguleret i direktiv 2019/771 (varedirektivet), som – i udstrakt grad – er et totalharmoniseringsdirektiv. Varedirektivet er bl.a. implementeret i købeloven ved lov nr. 1173 af 8. juni 2021. Loven er udfærdiget med afsæt i betænkning nr. 1576/2021, som blev afgivet af et uafhængigt, sagkyndigt udvalg nedsat af justitsministeren (Udvalget om gennemførelse af varedirektivet, direktivet om digitalt indhold og visse dele af direktivpakken New Deal for Consumers). I forbindelse med udvalgsarbejdet tog udvalget bl.a. stilling til længden af reklamationsfristen. EU-Kommissionen har i øvrigt planlagt en revision af varedirektivet, som forventes igangsat i 3. kvartal 2022. Eventuelle ændringer af købeloven i forhold til reglerne om reklamationsfrist eller garantier bør derfor afvente resultatet af en kommende revision af varedirektivet.</p>
7.5	Forbrug, naturressourcer og klima	<p>På kommunalt plan bør alle kommuner ansætte en medarbejder, der har som ansvar at facilitere, understøtte og erfaringsopsamlere på deleordninger og andre borgerdrevne initiativer indenfor klimaområdet.</p>			X	<p>Rettet til kommuner.</p>

7.6	Forbrug, naturressourcer og klima	Der skal arbejdes på, at væksten i bilparken stoppes.		X		<p>Med aftale om "Grøn omstilling af vejtransporten" er det ambitionen, at have 1. mio. grønne biler i 2030. Hermed reduceres CO2-udledningen fra de biler, der kører på vejene.</p> <p>Der er desuden med Infrastrukturplan 2035 afsat en pulje til fremme af el-delebiler³. En udbredelse af el-delebiler kan bidrage til at mindske væksten af bilparken og til at modvirke det samlede miljø- og klimaaftryk fra personbiler. Delebiler vil typisk have en højere udnyttelsesgrad, og udbredelse af debiler forventes derfor at bidrage til en mere intensiv brug af bilparken.</p>
7.7	Forbrug, naturressourcer og klima	Store vejprojekter, såsom motorveje og broforbindelser, skal revurderes set i lyset af, at vi ønsker at stoppe væksten i bilparken.			X	<p>Med Aftale om infrastrukturplan 2035 er der foretaget investeringer i veje, kollektiv transport og i cyklisme. Dette med henblik på at få det bedst mulige ud af de tilgængelige transportformer samt inddrage nye grønne tiltag, som kan understøtte omstilling af transportområdet. Det bemærkes, at fremtidens biler vil udlede mindre CO2, og at mobilitet på vejene også i fremtiden vil udgøre en afgørende forudsætning for at understøtte vækst og velfærd. Behovet for mobilitet afspejles ved, at infrastrukturaftalen er beregnet til at have en samfundsøkonomisk gevinst på mere end 20 mia. kr.</p>
8.1	Landbruget, klimaet og naturressourcerne	Der skal gives omlægningstilskud til landbrugsmetoder, der systematisk følger anerkendte metoder, der har en gavnlig effekt både for klimaet, biodiversiteten og opretholdelsen af jordens frugtbarhed.	X			<p>Anbefalingerne løftes gennem aftale om grøn omstilling af dansk landbrug. I aftalen indgår fx omlægningstilskud til økologisk dyrkning.</p>
8.2	Landbruget, klimaet og naturressourcerne	Regeringen skal arbejde på at reducere brugen af insekticider ved at sætte et nationalt mål, som er mere ambitiøst end det, EU har sat.	X			<p>Anbefalingen løftes igennem Aftale om sprøjtemiddelstrategi 2022-26.</p>
8.3	Landbruget, klimaet og naturressourcerne	Staten skal opkøbe billig landbrugsjord og omdanne den til skov.	X			<p>Indsatser for skov løftes igennem statslige skovrejsning ved Naturstyrelsen samt gennem tilskudsordninger for privat skovrejsning og Klimaskovfonden.</p>
8.4	Landbruget, klimaet og naturressourcerne	Det animalske landbrug skal reduceres.			X	<p>En reduktion af den animalske produktion er ikke et selvstændigt mål i nuværende eller planlagt politik Med aftale om grøn omstilling af dansk landbrug af 4. oktober 2021 er der sat en indsats i gang, der skal sikre en større plantebaseret fødevarerproduktion.</p>
9.1	Det offentlige som grøn bygherre	Borgertinget anbefaler, at alle eksisterende offentligt ejede bygninger (stat, region og kommune) inden eller senest i 2030 renoveres og dermed hæves med to energiklasser.	X	X		<p>Det er vigtigt, at offentlige bygninger energieffektiviseres, idet omtrent 2/3 af de offentlige bygninger har energimærke D-G, og der eksisterer derfor flere tiltag målrettet dette.</p> <p>Der gennemføres i staten allerede en energispareindsats jf. Cirkulære om energieffektivisering i statens institutioner. I ØA22 indgik regeringen aftale med KL om, at kommunerne tilstræber at følge en tilsvarende indsats for kommunerne.</p> <p>Ved krav om energieffektivisering bør en række bygninger, fx fredede og bevaringsværdige bygninger, undtages. Formuleringen i anbefalingen vurderes herudover uhensigtsmæssig, fsva. at alle bygninger også vil omfatte allerede gennemrenoverede bygninger.</p>
9.2	Det offentlige som grøn bygherre	Der skal udarbejdes delmål for målsætninger, som skal nås senest i 2025 og 2028. Derfor skal der øremærkes beløb i alle offentlige budgetter til energirenovering.			X	<p>Staten kan ikke i udgangspunktet øremærke penge til kommunal og regional indsats.</p> <p>Se desuden bemærkninger til ovenstående anbefaling.</p>
9.3	Det offentlige som grøn bygherre	Borgertinget anbefaler, at stat, region og kommune får fælles grønne retningslinjer for udførelse af denne renovering af bygningsmassen, da der aktuelt ikke findes sådanne fælles tværgående regelsæt udover bygningsreglementet.		X		<p>Bygningsmassen i hhv. stat, regioner og kommuner er ofte forskellige af type, hvilket ville skulle overvejes i udarbejdelsen af fælles retningslinjer. Dertil kan grønne retningslinjer med fordel være konkrete, ift. om de skal bidrage til at kortlægge rentable potentialer, renovering i et livscyklusperspektiv eller noget tredje.</p>

9.4	Det offentlige som grøn bygherre	Borgertinget anbefaler endvidere, at samme forhold og målsætninger indtænkes i den private bygningsmasse - eksempelvis senest i 2040. Også her bør der naturligvis opereres med delmål. En frivillig ordning skal baseres på incitamenter, som kan motivere de private bygherrer til at opnå dette. Sådanne incitamenter kunne være i form af subsidier, præmier, tilskud eller eksempelvis et forøget energi-håndværkerfradrag.	X			Med både Bygningspuljen og Erhvervspuljen gives et rygstød til energirenoveringer i det private.
10.1	Genanvendelse af byggematerialer	En ekspertgruppe skal komme med forslag til en procentsats for, hvor meget offentlige byggerier skal indeholde af genbrugsmaterialer.			X	Der forventes ikke divergerende krav til offentlige og private bygherre, men aftale om national strategi for bæredygtigt byggeri indeholder et initiativ om "Sikkert og sundt genbrug i byggeriet", der skal skabe viden om, hvornår og hvordan det er miljømæssigt og økonomisk hensigtsmæssigt at genbruge og genanvende materialer i byggeriet samtidig med, at det er sundheds- og sikkerhedsmæssigt forsvarligt.
10.2	Genanvendelse af byggematerialer	Vi har hørt, at der findes mange forskellige certificeringer – i så fald anbefaler vi, at der kommer en standard livscyklusanalyse-certificering for alle byggematerialer, der bruges i Danmark. Det skal gøres gennemskueligt, hvad CO2-aftrykket er, og det skal ikke foretages af branchen selv.			X	For byggevarer findes allerede en europæisk standard for miljøvaredeklarationer (EPD)
10.3	Genanvendelse af byggematerialer	Forskning, der understøtter implementering af nye teknikker og klimavenlige byggematerialer, skal styrkes.	X			Med aftale om Udmøntning af FL21-pulje til bæredygtigt byggeri er der allokeret 12 mio. kr. til Videnscenter om bygnings klimapåvirkninger. Videnscenteret skal drives af VCBK Group 2022, der blandt andet består af BUILD (Aalborg Universitet) og Teknologisk Institut. Med Aftale om fordeling af forskningsreserven mv. i 2022 er der afsat 350 mio. kr. til brede tematiske opslag inden for grøn forskning, teknologiudvikling og innovation på syv områder, jf. regeringens grønne forskningsstrategi, herunder til projekter inden for bæredygtige boliger, byggeri og byer, der inddrager en bred palette af fagligheder inden for eksempelvis ingeniørvidenskab, arkitektur og design med henblik på at udvikle holistiske klima- og miljøløsninger med mennesket i centrum i forlængelse af den politiske aftale om national strategi for bæredygtigt byggeri.
11.1	Persontransport og infrastruktur	Kraftig optimering af elnetværket til understøttelse af lade-stationer og generelt øget elforbrug.	X ⁴			Aftalen om en effektiv og fremtidssikret elinfrastruktur til understøttelse af den grønne omstilling og elektrificeringen skaber solide og ansvarlige rammer, der både stimulerer rettidige og effektive investeringer i takt med den grønne omstilling og tilskynder til at anvende fleksibilitet, når det er en effektiv løsning.
11.2	Persontransport og infrastruktur	Standardisering af ladestationer for at sikre en nem og effektiv opladning.	X			EU's AFI-direktiv fastsætter tekniske specifikationer for ladestander i form af standarder for vekselstrømsopladning og jævnstrømsopladning. Derudover fastsættes bl.a. krav om mulighed for ad-hoc opladning ved off. tilgængelige ladestander. Betalingsløsning er er dog ikke standardiseret. Folketingets partier har vedtaget lov om infrastruktur for alternative drivmidler til transport (AFI-loven) i april 2022, hvormed der mhp at skabe rammerne for et mere åbent lademarked bl.a. lægges op til krav om betalingskortlæsere på offentligt tilgængelige ladestander med en ladeeffekt på 50 kW eller over 50 kW. Kravet gælder off. tilgængelige ladestander på offentlige arealer eller opstillet med offentligt tilskud. For ladestander med ladeeffekt under 50 kW kræves der ikke kortlæsere, hvis der i stedet gives adgang til bilateral roaming eller roaming gennem tredjepart.
11.3	Persontransport og infrastruktur	Lovkrav til mængden af ladestationer i det offentlige (min 50% af alle offentligt tilgængelige P-pladser skal være tiltænkt el-biler i 2030).	X			Med den kommende AFI-lov bliver det op til de enkelte kommuner at fastlægge politikker for mængden af offentlig tilgængelige ladepladser på offentlige arealer. Kommunerne får samtidig mulighed for at betale operatøren, hvis det ikke er muligt at opstille ladeinfrastruktur på rene markedsvilkår.

11.4	Persontransport og infrastruktur	P-pladser med ladestationer må kun benyttes af elbiler.	X		Der findes i dag i afmærkningsbekendtgørelsen en specifik tavle UE 33, 4, der angiver, at parkeringspladsen kun må benyttes til standsning og parkering af elkøretøjer. Der er således mulighed for at vejmyndigheden kan angive, at P-pladser med ladestationer kun må benyttes af elbiler. Hvem der er den relevante vejmyndighed afhænger af vejene. For de kommunale veje er det kommunerne og for statsvejnettet er det Vejdirektoratet. Det er derfor oftest en kommunalpolitisk beslutning, hvor mange parkeringspladser, kommunerne ønsker at reservere til brug for elkøretøjer – der er ikke en egentlig regeringspolitik om dette.
11.5	Persontransport og infrastruktur	Indføre bilfrie zoner i byerne.	X		Kommuner har i dag allerede mulighed for at indføre bilfri zoner på offentlig vej med samtykke fra politiet og på private fællesveje med samtykke fra politiet og grundejerne. Anbefalingen kan således evt. videresendes til KL. Derudover er det med Aftale om miljøinitiativer i grønne byer og en hovedstad i udvikling besluttet at give kommuner mulighed for at indføre nul-emissionszoner i afgrænsede byområder. I disse zoner vil fossilfri køretøjer umiddelbart kun have adgang. Det kan mindske udledning af luftforurening, støj og klimagasser. Regeringen ventes at fremsætte lovforslag herom i efteråret 2022.
11.6	Persontransport og infrastruktur	Sætte hastigheden ned i byerne for at reducere CO2.		X	Lavere hastighedsgrænser kan reducere fremkommeligheden i områder, hvor der ikke i forvejen er trængsel. Lavere hastigheder, hvor trafikken samtidig sikres at flyde jævnt, kan give reduktioner af klima-, støj og luftforurening. Med aftale om "Grøn omstilling af vejtransporten" er det ambitionen, at have 1. mio. grønne biler i 2030. Hermed reduceres CO2-udledningen fra de biler, der kører på vejene uanset hastighed.
11.7	Persontransport og infrastruktur	Fokusere på optimering af eksisterende infrastruktur frem for at bygge nyt.	X		Med Aftale om infrastrukturplan 2035 er der afsat midler til fornyelse og vedligehold af eksisterende vej- og banestrækninger. Der indgår også udvidelsesprojekter samt projekter med nye veje og jernbaner - dette med henblik på at afhjælpe trængsel og øge mobiliteten.
11.8	Persontransport og infrastruktur	Etablere knudepunkter som faciliterer en nem overgang mellem privat- og offentlig transport.	X ⁵	X ⁶	Parkér og Rejs-anlæg er allerede i dag etableret landet over i forbindelse med nyanlagte kollektive transportprojekter, såsom Klokhøjen ved letbanen i Aarhus Nord og Køge Nord ved København-Ringsted-banen. Dertil kommer den planlagte udbygning af samkørselspladsen ved Th. Sauers vej, Aalborg til et større knudepunkt for at styrke sammenhæng mellem forskellige transportformer, hvilket er et pilotprojekt for at styrke samkørsel og skiftet mellem privat- og kollektiv transport.
11.9	Persontransport og infrastruktur	Gøre billetsystemer til offentlig transport nemmere og billetterne billigere.		X	Med Infrastrukturplan 2035 er der enighed om, at den kollektive transport skal være mere attraktiv for langt flere danskere, og der er bl.a. afsat 1 mio. kr. til et grønt takstudvalg.
11.10	Persontransport og infrastruktur	Fortsætte udbygning og forbedring af det eksisterende sti- og vejnet til fremme af cyklismen.	X		Med Aftale om infrastrukturplan 2035 er der afsat 3 mia. kr. til at styrke indsatsen for flere cyklistere. Midlerne skal bl.a. gå til både statslige og kommunale cykelstiprojekter rundt omkring i landet.
12.1	Cyklismen og det gode klimaliv	Borgertinget foreslår at accelerere den nuværende udbygning af cykelstier over hele landet. Jævnfør aftalen af 4. dec. 2020 mellem staten og kommunerne.	X		Der henvises til kommentaren til 11.10 ovenfor.
12.2	Cyklismen og det gode klimaliv	Der skal bygges tyveri- og hærværkssikker cykelparkering i tilknytning til boligområder, arbejdspladser og offentlig transport knudepunkter over hele landet med mulighed for opladning af elcykler, hvor det ikke allerede findes.	X		Med Aftale om grøn vejtransport er der afsat 10 mio. kr. i 2024 til offentlig tilgængelig opladning af elcykler

5 Infrastrukturplan 2035 den 28. juni 2021 mellem regeringen (S), V, DF, SF, RV, EL, KF, NB, LA, ALT og KD

6 Ifm. Aftale om grøn omstilling af vejtransporten (regeringen, RV, SF og EL) af 4. december 2020 pågår der et arbejde om fremme af samkørsel, hvor ét af tiltagene der analyseres er opgradering af samkørselspladser til knudepunkter for persontransport.

13.1	Sammenhængende plan for omlægning af energiforsyningen	Staten skal her og nu (dvs. 2022) udarbejde en sammenhængende konkret plan med klare delmål til omlægning og udbygning af energiforsyningen og udbygning af distributionsnettet.	X		Energinet skal udarbejde en langsigtet udviklingsplan, som giver et samlet overblik over udviklingsbehovene for transmissionsnetterne på både kort og lang sigt samt planlagte og mulige løsninger, jf. lov om Energinet § 4, stk. 2. Dette er aftale i stemmeaftale om fremtidssikret økonomisk regulering af Energinet af 8. maj 2018. Fsva. eldistributionsnettet skal netvirksomhederne bl.a. vedligeholde, om- og udbygge forsyningsnettet i fornødent omfang, jf. elforsyningslovens § 20, stk. 1, nr. 1. Som led i at fremme den grønne omstilling, skal netvirksomheder basere udviklingen af nettet i netvirksomhedens netområde på en gennemsigtig netudviklingsplan, som netvirksomheden skal offentliggøre hvert andet år, jf. elforsyningsloven § 22, stk. 1 nr. 7.
14.1	Energiforsyning på den korte bane	Staten skal her og nu (dvs. 2022) lave en konkret plan for en hurtig udbygning af den vedvarende energiproduktion og - distribution.	X		Med delaftalen til finansloven "Investeringer i et fortsat grønnere Danmark" blev aftalepartierne enige om, at regeringen i skal fremlægge et redskabskatalog, der kan styrke udbygningen af sol og vind på land i forhold til fremskrivningen. Hvad angår udbygningen af VE på hav har regeringen og aftalepartierne bag FL22 truffet beslutning om etablering af yderligere 2 GW havvind frem mod 2030. Derudover har aftalekredsen bag energiørerne besluttet at energiørerne i Nordsøen skal udbygges med 10 GW hurtigst muligt og med 2040 som sigtepunkt. Endelig er der med "Aftale om en effektiv og fremtidssikret elinfrastruktur til understøttelse af den grønne omstilling og elektrificeringen" af 4. juni 2021 (regeringen, V, DF, SF, RV, EL, K, LA og ALT) truffet beslutning om solide og ansvarlige rammer i eldistributionsnettet, der både stimulerer rettidige og effektive investeringer i takt med den grønne omstilling og tilskynder til at anvende fleksibilitet, når det er en effektiv løsning.
14.2	Energiforsyning på den korte bane	VE skal sidestilles med andre samfundsvigtige projekter (f.eks. motorveje og jernbaner), så der er et regelsæt for etableringen, også når der er lokal modstand.	X		Udbygningen af vedvarende energi er en vigtig prioritet, og med delaftalen til finansloven "Investeringer i et fortsat grønnere Danmark" har aftalepartierne vedtaget, at regeringen, i samarbejde med KL, skal udarbejde et redskabskatalog for at fremme udbygningen af vedvarende energi på land. Regeringen arbejder for at løse to kriser på én gang. Biodiversitetskrisen og klimakrisen. Til energirådsmøde i Bruxelles i december 2021 rejste klima-, energi-, og forsyningsministeren debatten om behovet for en dialog på EU-niveau om sameksistens og vigtigheden i at finde balancerende løsninger på sameksistensudfordringer mellem vedvarende energi og biodiversitet. I forlængelse heraf har regeringen via Danmark Kan Mere II gjort det klart, at den i EU vil arbejde for, at opførelse af anlæg og infrastruktur til vedvarende energi betragtes som en overordnet offentlig interesse, der er vigtig for den offentlige sikkerhed. Udbygningen af vedvarende energi og andre klimaprojekter skal nyde fordel af den mest fordelagtige procedure, når det gælder planlægning og godkendelser. Regeringen støtter Kommissionens oplæg til at udnytte alle former for fleksibilitet ifm. hurtig godkendelse af klima- og energiprojekter, som EU-lovgivning allerede indeholder, samt fjerne de resterende hindringer."
14.3	Energiforsyning på den korte bane	Borgere i kommuner, som vil etablere nye VE-anlæg, skal inddrages tidligt i planlægningsfasen for at reducere en eventuel modstand og inddrage lokal viden om placering i landskabet.	X		Planlovens kapitel 6 beskriver reglerne for høring og tidlig borgerinddragelse ifm. den kommunale planlægning. For borgerinddragelse for udbygning på hav kan følgende oplyses: Med aftale af 2. juni 2021 om justering af åben dør-ordningen for vedvarende energianlæg på havet blev det besluttet at indføre en vetoret til kommuner ifm. ansøgninger om etablering af havvindmøleparker under åben-dør-ordningen. Den kommunale vetoret har bl.a. til formål at anspore til en tidlig dialog mellem VE-opstillere og borgere i lokalsamfundene for at øge accepten af VE-projekterne lokalt.
14.4	Energiforsyning på den korte bane	Kompensation for eventuelle gener i forbindelse med etablering af nye VE-anlæg skal tilbydes i form af medejerskab.		X	Den 1. juni 2020 trådte en række nye VE-ordninger i kraft, der betyder, at der i dag er findes en række ordninger, som har til hensigt at fremme lokalbefolkningens accept af og engagement i udbygningen af vindmøller og solceller. Det gælder værditabsordningen, salgsoptionsordningen, VE-bonusordningen og grøn pulje. Køberetsordningen, som sikrede retten til at købe ejerandele i et kommende projekt, blev samtidighedlagt pr. 1. juni 2020. Der blev forud herfor foretaget en analyse af køberetsordningen, der viste en række uhensigtsmæssigheder ved ordningen. Helt overordnet var det usikkert om ordningen levede op til hensigten om at bidrage til øget lokal accept af vindmølleprojekter og dermed udbygning af VE. Det viste sig blandt andet også, at det ikke var lokale borgere, der købte andele, men at andelen blev købt af få andelskøbere, som investerede store beløb. I stedet blev den nye VE-bonusordning indført, netop for at tilgodese de nære naboer.
15.1	Geotermisk energi og varmepumper	Borgertinget anbefaler en ændring af de strukturelle forhold omkring udbygningen og finansieringen af geotermisk energi, således at denne foregår på nationalt plan og ligeledes indgår i en national plan for omstilling af energisystemet.	X		Tildeling af tilladelser til udnyttelse af geotermisk varme sker nationalt efter Undergrundsloven. Der er 21. december 2021 indgået politisk aftale om særlig prisregulering af geotermisk varme, som forventes at bane vej for konkrete geotermianlæg, som kan etableres uden behov for statslig finansiering.

15.2	Geotermisk energi og varmepumper	Der anbefales en øget indsats for udbredelsen af varmepumper i boligmassen. Dette kan eventuelt ske ved øget økonomisk tilskud, f.eks. ved lavere elafgift på alt elforbrug til varmepumper – ikke kun på forbrug over 4000 kwh.	X		<p>Med Energiaftalen 2018 blev aftaleparterne enige om afsatte midler, der særligt har til formål at fremme udbredelsen af varmepumper i den danske boligmasse.</p> <p>Med Energiaftalen 2020 og med senere politiske aftaler (klimaaftale for energi og industri 2020, Finanslov 2021) er der i puljerne Bygningspuljen og Skrotningsordningen for perioden 2020-2026 samlet afsat ca. 2,8 mia. kr.</p> <p>Der er afsat 2,5 mia. kr. til Bygningspuljen, hvor min. 60% af midlerne er øremærket projekter med konverteringer til varmepumper. For 2022 er min. 80% af midlerne målrettet projekter med konverteringer til varmepumper.</p> <p>Der er afsat 265 mio. kr. til Skrotningsordningen, der leverer tilskud til varmepumper på abonnement.</p>
16.1	Anvendelse af CCS	Regeringen udarbejder en plan og lovgivning for anvendelsen af CCS hurtigst muligt og inden 2024-	X		<p>Regeringen og et bredt flertal af Folketingets partier har indgået CCS-aftalerne af 30. juni 2021 og 14. december 2021. Disse aftaler udgør køreplanen for at udvikle en værdikæde for fangst, transport og lagring af CO2. I aftalerne står der bl.a., at CO2 lagring og transport skal gøres lovligt, og der er udarbejdet en tidsplan for CCS frem mod 2025, hvoraf det fremgår at de nødvendige lovændringer for fangst og lagring vil ske i løbet af 2022.</p>
16.2	Anvendelse af CCS	Der bør afsættes økonomiske midler til implementering og teknologisk udvikling - eksempelvis til prøveanlæg.	X ⁷		<p>Der er med Klimaaf-talen om energi og industri af juni 2020 afsat 16 mia. kr. til en markedsbaseret CCUS-pulje, der skal skabe reduktioner på 0,4 mio. tons CO2 årligt fra 2025 og 0,9 mio. tons CO2 årligt fra 2030. Midlerne skal bl.a. bruges til at udvikle værdikæden for fangst, transport og lagring af CO2. Derudover er der med Finansloven for 2022 afsat yderligere 2,5 mia. kr. til en pulje til negative emissioner, herunder CCUS. Ydermere er der i regi af EUDP givet støtte for 272 mio. kr. i 2021 og 2022 til udvikling og demonstrationsprojekter for CO2-lagring i Nordsøen.</p> <p>Endelig er der afsat 3,5 mia. kr. i form af tilskuds- og finansieringskapital til at understøtte forsknings- og demonstrationsprojekter samt regional udvikling, der i nogen eller væsentlig grad omfatter CCS-aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 700 mio. kr. i 2021 til grønne forskningsmissioner, herunder én vedr. CCUS. • 295 mio. kr. i 2022 til de fire grønne forskningsmissioner, herunder én vedr. CCUS. • 190 mio. fra EU's Fond for Retfærdig Omstilling (FRO) til CCUS aktiviteter i landsdele, der berøres særligt af den grønne omstilling • 1,1 mia. kr. til otte lokale erhvervsfyrtårne, herunder et i Nordjylland med fokus på CCUS (92 mio. kr.) og et i Sydjylland med fokus på CCU (105 mio. kr.). • 1,7 mia. kr. til Danmarks Investeringsfond, der bidrager med finansieringskapital til bl.a. udvikling, demonstration og skalering af CCS og PtX
16.3	Anvendelse af CCS	Der skal indføres en tilhørende tilstrækkelig høj CO ₂ -afgift inden 2025. Det vil også senere gøre det billigere og økonomisk attraktivt at anvende CCS frem for direkte udledning til atmosfæren.	X		<p>Se anbefaling 1.1.</p> <p>Ekspertgruppen for en grøn skattereform anbefaler desuden, at der gives tilskyndelse til negative udledninger i form af et tilskud.</p>
17.1	Finansiering af robust energiforsyning på den korte bane	Staten skal tage ansvar for de kortsigtede investeringer og nedsætte en uvildig taskforce, der er ansvarlig for igangsættelse og styring af projekter til fremme af CO2-besparelser og andre investeringer, der bør gennemføres hurtigere, end markedet kan trække det.	X		<p>Regeringen har fremlagt et klimaprogram, der indeholder, hvordan målsætningen om en 70 pct. reduktion i 2030 kan opfyldes på den mest hensigtsmæssige måde. I forlængelse af klimaprogrammet præsenterer regeringen udspil - og efterfølgende indgås politiske aftaler - som indeholder konkrete virkemidler og justering af rammevilkår. De konkrete investeringer gennemføres imidlertid af markedsaktørerne på grundlag af de fastlagte rammevilkår, prissignaler på markedet mv. Det vurderes ikke hensigtsmæssigt at staten direkte og generelt skal påtage sig ansvar for alle kortsigtede investeringer.</p>
17.2.	Finansiering af robust energiforsyning på den korte bane	Der skal ændres i nuværende lovgivninger og bekendtgørelser, således at disse i bedste fald fremmer CO ₂ -besparelser og i ingen tilfælde lægger hindringer i vejen for CO2-besparelser.	X		<p>KEFM udarbejder løbende love og bekendtgørelser, med det formål at fremme CO2-besparelser.</p> <p>Det er imidlertid vigtigt at have in mente, at der typisk med lovgivning – generelt – er en række vigtige hensyn, der skal balanceres, hvorfor der som regel vil være visse praktiske, juridiske, etiske (eller andre) hindringer for nogle CO2-besparelser.</p>
17.3	Finansiering af robust energiforsyning på den korte bane	Der skal indføres en CO2-afgift, som det er beskrevet i indledningsafsnittet. Efterhånden som den indføres, vil den kunne bidrage til finansieringen af de kortsigtede investeringer.		X	<p>Der er ikke foretaget beslutning om, at provenu fra CO₂-afgift skal anvendes specifikt til finansieringen energiforsyningen.</p>

18.1	Ramme for forskning og innovation	Der bør tages skridt til, at man inden for al forskning på alle områder forholder sig til bæredygtighed i bred forstand: f.eks. socialt, menneskeligt, økonomisk eller klimamæssigt.			X	Universiteterne har forskningsfrihed jf. universitetslovens §2, stk. 2. Forskningen i generel forstand kan således ikke underlægges krav om inddragelse af bæredygtighed.
18.2	Ramme for forskning og innovation	Klimarådet skal bedes om at identificere de vigtigste nøgleområder for intensiv forskningsindsats på klimaområdet.	X			Klimarådet udgav i 2020 rapporten Kendte veje og nye spor til 70-procents reduktion, hvor de identificerede et udviklingsspor indeholdende en række nøgleområder for forskning, udvikling og demonstration, herunder indenfor CCS, fødevarer- og landbrug og transport.
18.3	Ramme for forskning og innovation	Danmark bør i samarbejde med EU (gerne hele verden) koordinere forskningen inden for klimaområdet med det formål at optimere ressourcerne til forskningen herunder forbedre vidensdelingen. Dette skal ske ved etablering af fora, hvor forskere på tværs af landegrænserne udpeges til at forske i udpegede klimaløsninger.	X			Via det europæiske rammeprogram for forskning og innovation, Horizon Europe koordineres europæisk forskning bl.a. inden for klimaområdet og 35 % af budgettet skal gå til at understøtte den grønne omstilling. Midlerne er konkurrencebaserede og forskere søger om midler, oftest i konsortier på tværs af landegrænser. Der findes yderligere en række andre EU-støtteordninger, der inkluderer koordinering og støtte af grøn forskning, herunder EU Innovation Fund og LIFE. Derudover samarbejder EU's medlemsstater om koordinering af europæisk forskning igennem Joint Programming Initiative Connecting Climate Knowledge for Europe (JPI Climate). Endeligt vidensdeles der bl.a. inden for grøn forskning på tværs af EU's medlemsstater igennem de fælleseuropæiske databaser CORDIS og Horizon Results Platform.
18.4	Ramme for forskning og innovation	Der bør afsættes en pulje til innovative klimainitiativer og udviklingen af klimateknologier. Puljen skal være tilgængelig for både små og store aktører og tiltag. Gennem puljeordningen skal initiativtager (dvs. slutbrugeren) sættes i kontakt med forskere og/eller erhverv, som kan byde ind med nødvendige beregninger, videreudvikling etc. Søgning og afrapportering af midler skal være håndterbare og hurtige. Den udviklede viden skal deles som open source.	X			Som en del af implementeringen af regeringens grønne forskningsstrategi fra 2020 er der med Aftale om fordeling af forskningsreserven mv. for 2022 og FL22 afsat i alt 2,4 mia. kr. til grøn forskning på det statslige forskningsbudget. En stor del af midlerne udmøntes gennem de offentlige forskningsfinansierende fonde og programmer. Herunder er der bl.a. afsat 700 mio. kr. til grøn forskning, teknologiudvikling og innovation under Danmarks Innovationsfond. Midlerne udmøntes gennem fondens virkemidler, som bl.a. omfatter: a) Grand Solutions-programmet, hvor forskningsinstitutioner samarbejder med virksomheder m.fl. om større forsknings og innovationsprojekter, b) InnoBooster, som støtter vidensbaserede udviklingsprojekter i små og mellemstore danske virksomheder (SMV'er) og iværksættervirksomheder, c) InnoFonder, der støtter udviklingsforløb for iværksættere, der ønsker at udvikle en innovativ idé til en økonomisk bæredygtig forretning og d) InnoExplorer, der har til formål at modne iværksætteri baseret på videns- og forskningsresultater fra de offentlige danske forsknings- og uddannelsesinstitutioner og hospitaler. Derudover er der bl.a. sat midler af til de tre udviklings- og demonstrationsprogrammer Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram (EUDP), Miljøteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram (MUDP), Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP), der støtter udvikling og demonstration af grønne løsninger. De offentlige forskningsfondes Open Access politik (2012) indebærer, at videnskabelige publikationer, der er et resultat af de bevillinger fondene giver, skal være frit tilgængelige for offentligheden, hvis forlaget tillader det. I 2021 var 60 pct. af samtlige artikler fra de danske universiteter Open Access.
18.5	Ramme for forskning og innovation	Finansiering af stabile langsigtede rammer for grundforskning samt for anden forskning og udvikling bør sikres.	X			I forståelsespapiret mellem regeringen og BØF-partierne er det målsætningen, at de off. investeringer i forskning skal udgøre mindst 1 pct. af BNP. Målsætningen er indfriet gennem de årlige finanslove. Med Aftalen om fordeling af forskningsreserven mv. i 2021 og 2022 er der aftalt en flerårig ramme for grøn forskning på mindst 2020-niveau, dvs. ca. 2,3 mia. kr. i 2022-2025. Regeringen har ifm. de årlige finanslove fastholdt en treårig bevillingshorisont for universiteternes basismidler til forskning. Ifm. aftalen om basismidler til forskning (3. dec. 2021) indgik regeringen endvidere aftale med et bredt flertal om supplerende basismidler til AAU, SDU, ITU og RUC.
18.6	Ramme for forskning og innovation	I forbindelse med iværksættelse af forskning inden for specifikke områder bør der træffes beslutning om finansiering og etablering af testfaciliteter (måske på tværs af landegrænser).	X ⁸			Udviklings- og demonstrationsprogrammerne EUDP, MUDP og GUDP støtter udvikling- og demonstration, herunder testfaciliteter, for klima- og miljøteknologi og grønne løsninger. Midler til de tre programmer udmøntes bl.a. på forskningsreserven.